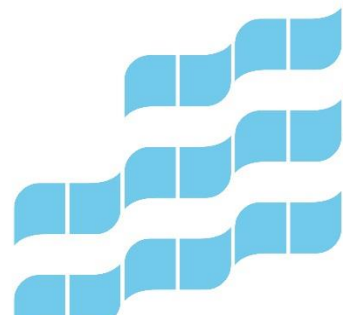

Hevostalliprojekti 2022

Loppuraportti
Tampereen kaupunki
Ympäristönsuojelu
Jenni Leinonen

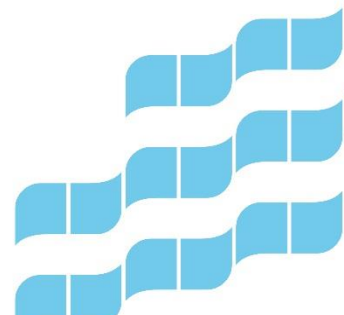
Sisällys	
Hevostalliprojektin lähtökohdat ja tarkoitus	2
Projektin toteutus.....	3
Hevostalliohjeen päivitys	3
Tallikartoitukset	3
Projektin tulokset	4
Ympäristönsuojelun taso.....	4
Muut kartoituksessa tarkastellut asiat.....	6
Palautekysely ja jatkotoimenpiteet.....	7

Hevostalliprojektin lähtökohdat ja tarkoitus

Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksikössä toteutettiin kesän ja syksyn 2022 aikana hevostalliprojekti, jonka toteutuksesta vastasi pääasiassa ympäristötarkastajaharjoittelija Jenni Leinonen. Projektin tarkoituksena oli kartoittaa hevostallien ja hevosten lukumäärää Tampereen kaupungin alueella sekä selvittää, miten ympäristönsuojeluun liittyvät vaatimukset toteutuvat alueen talleilla. Lisäksi projektin aikana päivitettiin Tampereen hevostalliohje.

Tampereella on tehty aiemmin tallikartoitus vuosien 2008–2009 aikana. Vuoden 2009 jälkeen hevostalleja koskevaan lainsäädäntöön on tullut muutoksia koskien esimerkiksi eläinten tunnistusta, lantalan vaatimuksia ja jätteiden erilliskeräystä. Vuoden 2022 projektissa tarkasteltiin aiemmassa kartoituksessa tarkasteltujen asioiden lisäksi myös ympäristövastuullisuuteen liittyviä teemoja, kuten energiansäästöä, resurssitehokkuutta ja naapureiden huomioon ottamista.

Hevostallien valvonnalla ja -neuvonnalla pyritään edistämään hevostallien ympäristönsuojelua ja takaamaan lainsäädännön toteutuminen. Hevosten pito voi vaikuttaa ympäristöön sekä myönteisesti että haitallisesti. Positiivisia vaikutuksia

aiheutuu esimerkiksi laitumista ja talliympäristöstä, jotka ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta sekä säilyttävät perinnemaisemia. Toiminta voi olla ympäristön kannalta haitallista, jos se aiheuttaa päästöjä, joista voi aiheuta veden, maaperän tai ilman pilaantumista. Päästöjä voi aiheutua suoraan tallin toiminnoista tai välillisesti erilaisten tuotantoresurssien (kuivikkeet, rehut, hevosten varusteet) hankinnan kautta.

Projektin toteutus

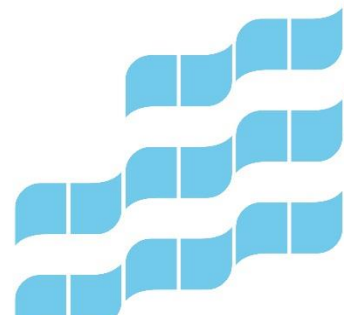
Hevostalliohjeen päivitys

Tampereelle laadittiin yhdessä ympäristökuntien kanssa Hevostalliohje vuonna 2012. Ohjetta päivitettiin vuonna 2017. Mm. lainsäädäntömuutosten vuoksi ohjetta oli syytä edelleen päivittää ja työ tehtiin tämän hevostalliprojektin yhteydessä. Ohjeen päivitykseen osallistuivat myös valvontaeläinlääkäri.

Projekti aloitettiin päivittämällä Tampereen hevostalliohje. Päivitetty ohje lähetettiin kommentoitavaksi myös valvontaeläinlääkärille, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin ylitarkastajalle sekä Pirkanmaan pelastuslaitoksen palotarkastajalle. Valvontaeläinlääkäri valvoo hevosten hyvinvointia ja Tukes ratsastus- ja ravipalveluiden turvallisuutta asiakkaiden turvallisuuden kannalta. Palotarkastajan tehtävänä on ohjata ja valvoa, että toiminnanharjoittajat kykenevät ennaltaehkäisemään onnettomuuksia sekä varautuvat rajoittamaan ja torjumaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja ja seurauksia.

Tallikartoitukset

Tallikartoitustyö aloitettiin selvittämällä, missä Tampereen alueella toimii hevostalleja. Tallinpitäjien yhteystietoja saatiin Ruokavirastolta ja aiemmista tallikartoituksista. Tietojen varmistamiseksi mahdollisiin tallinpitäjiin oltiin yhteydessä puhelimitse, sähköpostitse tai kirjeitse. Osa tallinpitäjistä ilmoitti lopettaneensa tallitoiminnan. Kartoituksessa saatujen tietojen perusteella Tampereen alueella on yhteensä 30 hevostallia, joissa hevosia ja poneja on yhteensä 249. Talleja voi olla enemmänkin, sillä on mahdollista, ettei kaikkia alueen hevostallien pitäjiä ole tavoitettu projektin aikana. Edellisessä hevostalliprojektissa vuosina 2008–2009 kartoitettiin 29 tallia, joissa pidettiin yhteensä 275 hevosta ja ponia.

Lisäksi ennen varsinaisia tallikäyntejä laadittiin tallikartoituslomake, jonka mukaisia asioita tallikäynneillä käytiin läpi. Lomake laadittiin vanhojen projektien tarkastuspohjia muokaten. Tallikartoituslomake on liitteenä 1.

Projektissa tehtiin kartoituskäynnit 21 tallille kesän 2022 aikana. Käynneistä neljä toteutettiin yhteistarkastuksena valvontaeläinlääkärin kanssa, ja yksi Tukesin ylitarastajan kanssa.

Aikataulullisista rajoitteista johtuen kaikilla talleilla ei ehditty käydä paikan päällä, joten osalle tallinpitäjistä lähetettiin tallikartoituslomake itsenäisesti täytettäväksi. Tällä tavoin saatiin tiedot yhdeksältä tallilta.

Kartoituskäynneillä tallien toiminta käytiin läpi tallikartoituslomakkeen mukaisesti. Tallikäynnin jälkeen laadittiin muistio, johon kirjattiin perustietojen lisäksi mahdolliset korjaustoimenpiteet sekä liitettiin kuvia tallikäynniltä. Muistio lähetettiin sähköpostilla tallinpitäjälle luettavaksi ja tarkastettavaksi.

Kartoituskäynneistä laadittiin muistiot, jotka tallennettiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (Facta).

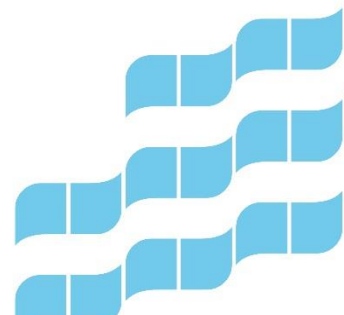
Kartoituksen perusteella Tampereella on toiminnaltaan, kooltaan ja sijainniltaan hyvin erilaisia talleja. Talleissa on esimerkiksi useamman kymmenen hevosen ratsastuskouluja ja kahden ponin yksityistalleja, hevosten hoitopalveluita tarjoavia talleja, kilpa- ja harrastetalleja, ravi- ja ratsutalleja sekä kaupunki- ja maaseututalleja.

Projektin tulokset

Ympäristönsuojelun taso

Kartoituksesta saatujen tietojen ja tallikäynneillä tehtyjen havaintojen perusteella ympäristönsuojelu ja hevosten hyvinvointi olivat hyvällä tasolla. Yksittäisissä asioissa löytyi vielä parantamisen varaa.

Tyypillisimmäksi ympäristönsuojelulliseksi ongelmaksi Tampereen hevostalleilla osoittautuivat puutteet lantahuollossa (taulukko 1), joita ilmeni yhteensä 33 %:lla talleista. Joillain talleista lannan varastointiin käytettäviä siirtolavoja ei ollut kattetu tai lantalat eivät muuten täyttäneet rakenteellisia vaatimuksia. Osalla

talleista lannan aumaus tai lannan jatkokäsittely eivät täyttäneet lainsäädännön vaatimuksia. Joillain talleista ilmeni ongelmia useammassa em. kohdista.

Taulukko 1. Hevostallien lannanhuollossa esiintyvät ongelmat.

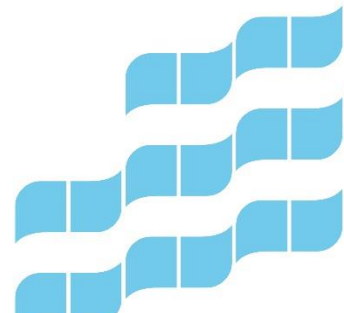
	Tallien määrä
Siirtolavaa ei katettu	4
Lantalan muut rakenteelliset puutteet	3
Lannan asiaton aumaus	3
Lannan jatkokäsittely ei muuten säännösten mukaista	3

Talleilla käytössä olevat kuivikkeet vaihtelivat suuresti (turve, puru, hamppu, olki, pelletti, pellava, kuorike). Yhdellä talleista lanta kerättiin pihaton kuivikepatjaan, joka vaihdetaan kerran vuodessa. Tyypillisesti tallit hyödynsivät lannan omilla pelloillaan, tai luovuttivat sen sopimuksen mukaiselle jatkokäsittelijälle.

Hevosten ulkotarhoista syntyvien ravinnevalumiinien hallinta oli pääosin kunnossa; suojaetäisyydet olivat riittäviä ja pääosin tarhoja siivottiin ahkerasti. Tyypillisesti pohjana oli hiekka, mutta osalla talleista hevoset tarhasivat myös maapohjalla. Joillain talleilla oli parannettavaa tarhojen siivoamisen suhteen, sillä tarhoihin oli kertynyt runsaasti lantaa ja heinää. Lähes kaikilla talleilla talviaika aiheuttaa haasteita tarhojen siivoamiselle, joten ravinnevalumiin on syytä kiinnittää huomiota erityisesti keväisin. Kaikilla talleilla, joilla oli kenttiä ja/tai maneeseja, siivottiin näistä lannat pois säännöllisesti.

Talleilla oli tyypillisesti runsaasti laidunpinta-alaa käytettävissä hevosten laiduntaamiseen, mikä ehkäisee laidunten ylikuormittumista ja mahdollistaa kierron laidunten välillä. Osalla talleista laidunten kulutus oli suurta, ja laitumella olevia hevosia lisäruokittiin heinällä. Osalla talleista hevoset eivät laiduntaneet ollenkaan.

Tallien vesihuollon suhteen asiat olivat pääasiassa kunnossa. Suurimmalla osalla talleista syntyi vain vähäisiä hevosten pesuvesiä, jolloin ei esiintynyt myöskään tarvetta varsinaiselle jätevedenpuhdistukselle. Niillä talleilla, jossa oli esimerkiksi sisäkäymälöitä tai pesukoneita, oli pääsääntöisesti asianmukaiset jätevesien

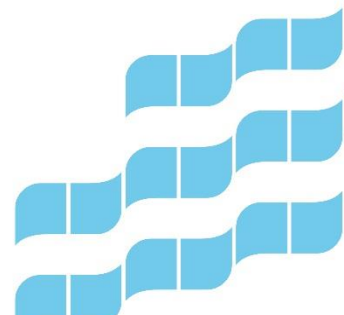
käsittelyjärjestelmät. Kartoituksen yhteydessä tarkastettiin, olivatko vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevat tallit liittyneet vesi- ja viemäriverkostoon. Esiin nousi muutamia talleja, joiden liittymisvelvollisuutta pitää vielä tarkastella erikseen.

Jätehuollon osalta kävi ilmi, että talleilla syntyvä jätteen määrä on käytännössä vähäinen. Tallit kuuluvat joko järjestetyn jätehuollon piiriin tai jätteet toimitetaan omatoimisesti aluejätepisteelle. Pienillä talleilla jätteet lajiteltiin yhdessä muun kotitalousjätteen kanssa. Merkittävimpänä talleilta syntyvänä jätteenä pidettiin paalimuoveja, jotka lajiteltiin sekajätteenä. Ongelmia jätehuollossa ilmeni lähinnä pilaantuneiden heinäpaalien osalta. Projektin yhteydessä kävi ilmi, että joillain talleilla paaleja poltetaan tai läjitetään metsään tai pellonreunaan. Pilaantuneet heinäpaalit tulee varastoida lantalassa, kompostoida tiiviillä alustalla, levittää lannanlevitysaikana peltoon tai toimittaa muuhun asianmukaiseen jätteenkäsittelyyn. Talleilla todettiin, että pilaantuneita paaleja syntyy harvoin. Suurimmalla osalla talleista hevosten kengät kierrätettiin. Vaarallisista jätteistä useimmiten mainittiin lääkejätteet, jotka toimitetaan apteekkiin hävitettäväksi.

Tallikartoituksella keskusteltiin myös resurssien- ja energiansäästöön liittyvistä asioista. Useilla talleilla käytettiin resursseja (kuivikkeet, rehut, hevosten varusteet) säästeliäästi. Varusteita kierrätettiin ja erityisesti nahkavarusteita huollettiin. Tyyppillisin energiansäästöön liittyvä toimi oli valaistuksen vaihtaminen led-valoihin. Tämän lisäksi muutamalla tallilla oli käytössä maalämpö, ja useammalla tallilla suunniteltiin aurinkoenergian käyttöönottoa tai lannasta saatavan lämmön hyödyntämistä. Useita talleja ei ole tarvetta lämmittää lainkaan.

Muut kartoituksessa tarkastellut asiat

Monet ympäristön- ja eläinsuojelulliset tekijät on otettava huomioon jo tallin suunnitteluvaiheessa. Pääsääntöisesti kartoitukseen osallistuneilla hevosstalleilla rakentamiseen oli haettu rakennuslupa, ja karsinoiden pinta-alat ja tallin sisäkorkeus olivat säännösten mukaisia. Kolme talleista oli pihattotalleja, ja kahdessa paikassa hevosia pidettiin pysyvästi siirtotalissa. Tampereella ei ole yhtään ympäristölupaa tai erillistä ilmoitusmenettelyä vaativaa (60 hevosta tai enemmän) tallia. Pääsääntöisesti kartoituksen tallit olivat Ruokaviraston rekisterissä, johon eläinten tunnistamista koskeva lainsäädäntö on vuodesta 2021 lähtien velvoittanut ilmoittamaan hevoseläinten pitoa ja pitopaikkaa koskevat tiedot.

Kartoituksessa ilmeni vähän naapureihin liittyviä ongelmatilanteita. Pääosalla talleista ei ole naapureita aivan lähellä. Joillakin talleilla hevosille koettiin kuitenkin koituvan häiriötä esimerkiksi ilotulitteista tai mopoista syntyvästä melusta tai siitä, että ihmiset menivät hevosten aitauksiin ilman lupaa. Usein ilmeni, että talleilla ei ollut naapureita lähellä. Pääosin tallien pihapiirit olivat siistejä ja hyvin hoidettuja.

Palautekysely ja jatkotoimenpiteet

Tallikartoituksen jälkeen kaikille projektiin osallistuneille talleille lähetettiin sähköpostilla Tampereen päivitetty hevostalliohje, yhteenveto hevostalliprojektin tuloksista sekä linkki sähköiseen palautekyselyyn. Palautekyselyssä kysyttiin tallinpitäjien kokemuksia hevostalliprojektin hyödyllisyydestä ja näkemyksiä tallien ympäristönsuojelulainsäädäntöön liittyvän tiedon saamisesta jatkossa. Vastausprosentti oli 20 %.

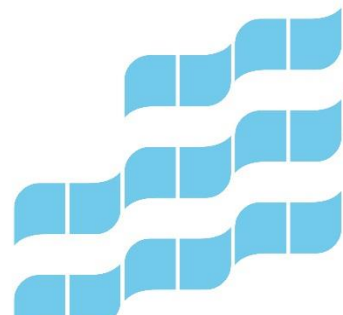
Palautekyselyn tuloksiin ja kirjallisuuteen pohjautuen ympäristötarkastajaharjoittelija Jenni Leinonen teki Helsingin yliopiston ympäristötieteiden opintoihin kuuluvan kandidaatintutkielman syksyn 2022 aikana. Tutkielman tarkoituksena oli selvittää, kuinka hevostalleja koskevaa ympäristövalvontaa ja -neuvontaa voidaan jatkossa toteuttaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Tutkielman perusteella hevostalleja koskevassa ympäristönsuojelussa erityisen tärkeitä tekijöitä ovat ympäristöhaittojen ennaltaehkäisy, tallinpitäjien ja viranomaisten välinen yhteydenpito sekä viranomaisten välinen yhteistyö. Palautekyselyn perusteella tallinpitäjät kokivat tallitarkastukset jatkossakin hyvinä ja tarpeellisina herättelijöinä satunnaisin väliajoin toteutettuna. Internet ja sähköposti koettiin mieluisimmaksi ja tehokkaimmaksi tavoiksi saada tietoa talleja koskevasta lainsäädännöstä.

Hevostalliohje ja loppuraportti lisätään nähtäville Tampereen kaupungin verkkosivuille osoitteeseen [Maatalouden vesiensuojelu \[Tampereen kaupunki - Luonto ja ympäristö - Ympäristönsuojelu - Vesiensuojelu\]](#).

Liitteet

Liite 1. Tallikartoituslomake

TALLIN YLEISTIEDOT

Omistaja _____ Puh. _____
Yhteyshenkilö _____
Tallin osoite _____
Kiinteistötunnus _____ Pinta-ala _____
Onko pohjavesialue? _____
Tarkastuspäivämäärä _____
Läsnä _____

2. TOIMINNAN LAATU

Yleiskuvaus toiminnasta _____
Ravihevosta/ratsuja _____
Ammattimaista/harrastustoimintaa _____
Vuokratalli _____
Omia hevosia _____

3. HEVOS- JA TALLITIEDOT

Hevosia _____ Poneja _____
Tallipaikkoja _____ Rakennuslupa _____
Tallin ja lantalan rakennusvuodet _____
Karsinan pinta-ala _____ Tallin sisäkorkeus _____
Muita huomioita _____

4. HEVOSTEN ULKOILUALUEET

Tarhojen määrä _____
Pintarakenne _____
Pohjien vaihto? _____
Tarhojen kunto _____
Onko tarhat salaojitettu, toimiiko salaojitus? _____
Mihin valumavedet johdetaan? _____
Etäisyys vesistöstä/valtaojista, suojavaöhykkeet? _____
Poistetaanko lanta tarhoista säännöllisesti? _____

Kentät, maneesi _____
Kentän ja maneesin pintarakenne _____
Kunto _____
Onko kentät salaojitettu, toimiiko salaojitus? _____
Mihin valumavedet johdetaan? _____
Poistetaanko lanta kentiltä ja maneesista säännöllisesti? _____

Laitumet _____
Kunto _____
Etäisyys vesistöstä/valtaojista, suojavaöhykkeet? _____

Muut ulkoilualueet ja reitit? _____

5. LANTA

Millainen lantala? _____

Koko _____ Pohjan tiiviys _____

Reunat _____ Katettu _____

Sijainti _____

Toimivuus (ylitäytyminen) _____

Kuivike _____

Minne lanta toimitetaan? _____

Paljonko peltopinta-alaa on käytettävissä levitystä varten? _____

Onko kirjallinen sopimus säännöllisestä toimituksesta? _____

Muita huomioita _____

6. JÄTEHUOLTO

Hyödynnettävät jätteet _____

Ongelmajätteet _____

Sekajäte _____

Muut _____

Järjestetty jätteenkuljetus _____ Aluejättepiste _____

Muita huomioita _____

7. JÄTEVEDET

Mitä jätevesiä tallilta syntyy? _____

Mihin jätevedet johdetaan (maasto, viemäri) sisältä? _____

Pesuvedet ulkoa? _____

Millainen jätevesien käsittelyjärjestelmä tallilla on? _____

Käsittely kiinteistön muiden jätevesien kanssa _____

Muita huomioita _____

8. VASTUULLISUUS

Onko naapurit huomioitu toiminnassa? _____

Onko yleisilme siisti? _____

Ovatko ympäristöohjeistukset (esim. kierrätys) kaikkien tallilla kävijöiden tiedossa? _____

Pyritäänkö resurssitehokkuuteen? _____

Onko tallilla tehty ja/tai suunniteltu sähkön tai muun energian säästämiseen liittyviä asioita?
_____
_____**9. MUUT HUOMIOT**

Ympäristötarkastajaharjoittelija
puh.nro _____